І чужому научайтесь,

Й свого не цурайтесь…

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII Ч. 210. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЛИСТОПАДА 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 3, 1961 No. 210. VOL. LXVIII.

ПЕНТАГОН ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОБНИХ АТОМОВИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ В ПОВІТРІ

ВІЙСЬКОВИКИ ПРОПОНУЮТЬ ВИПРОДУКУВАТИ НОВІ РОДИ БОМБ І ПРОТИРАКЕТНУ ЗБРОЮ

Вашингтон. — Преставники департаменту оборони 1 листопада виступили в справі атомових пробних експльозій в повітрі і заявили, що внаслідок совєтських випробовувань нової атомової зброї і ЗДА мусять відновити атомові експльозії в повітрі, щоб збільшити свій запас бомб, а головно, щоб випробувати нові роди водневих бомб, які могли б припинити міжнародну комунікацію, і які з успіхом могли б нищити ворожі далекосяжні ракети. Ці нові роди бомб пропонують продукувати департамент оборони і Комісія Атомової Енергії. Але на терені Об'єднаних Націй представник ЗДА заявив, що ця країна є готова підписати договір із СССР про повну заборону пробних атомових вибухів, але ЗДА не можуть погодитися на таку безконтрольну мораторію, яка була від жовтня 1958-го року, і під час якої СССР приготовив собі нові роди атомової зброї, які тепер випробовує. Представники департаменту оборони гадають, що за допомогою нових випробовувань можна буде поліпшити дотеперішні атомові бомби в таких напрямках: 1) Можна буде випродукувати легшу, але сильнішу бомбу для балістичних ракет; 2) Можна буде випробувати засоби безпеки на ракетах, що їх саме тепер починають уживати; 3) Випродукувати поліпшений тип зброї, що мала б нищити ворожі ракети; 4) Вивчати наслідки експльозії атомової бомби в повітрі на комунікаційні засоби. З Конгресу надійшла до Пентагону пропозиція, щоб ЗДА негайно почали переводити пробні атомові експльозії в повітрі і переводити проби, щоб можна було випродукувати невтронову бомбу, або так звану „бомбу смерти", яка вбиватиме все органічне життя, не нищачи будинків і мертвої матерії. Голова Сенатської Комісії Збройних Сил Ричард Б. Раселл заявив, що конче треба вести досліди над можливістю випродукувати таку нову зброю. Думку цього сенатора підтримали сенатори: Джан Пастор із Ровд Айленду і Томас Дж. Дадд із Конектикату. Але з військових кол заявляють, що така бомба не є в пляні нових атомових пробних експльозій, бо її продукція є в такому стані, що до пробних вибухів ще дуже далеко, можливо, що треба до цього ще цілих років праці. Деякі малі пробні експльозії потрібні до цієї бомби, можна буде переводити під землею. Президент Кенеді має в найближчому часі вирішити справу пробних атомових експльозій в повітрі. Можливо, що це станеться 3-го листопада на нарадах Крайової Ради Безпеки, на які запрошений і американський амбасадор до Об'єднаних Націй Адлей Стівенсон. В Ню Йорку Президент конферуватиме з головним представником ЗДА на конференцію в Женеві Артуром Діном, який тепер є членом американської делеґації до ОН. В уряді розважають цю проблему під кутом, чи відновлення пробних атомових вибухів є конечне для оборони країни. ЗДА не хочуть починати пробних вибухів в повітрі тільки для престижевих причин.

Космічна Адміністрація про досконалість ракети „Сатурн"

Кейп Канаверал, Флорида. — Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація аж тепер подає докладні дані про ракету „Сатурн", яку з повним успіхом випущено 26-го жовтня. Бустер цієї ракети — 162 стопи завдовжки, вилетів на висоту 84,813 милі, летячи з найбільшою швидкістю 3,607 милі на годину та перелетів віддаль 214.727 милі впродовж 8-ох мінут і 3.6 секунди. Ракета мала 8 моторів. Тягар ракети — 1.515,000 фунтів. Спеціялісти вдоволені з цієї проби з однією частиною проєкту „Сатурн", бо все відбувалося з передбаченням і так, як воно повинно бути на дійсній цілій ракеті, що повезе астронавтів довкола Землі, або на Місяць.

Канада домагається, щоб ЗДА допомогли світовій торгівлі

Ню Йорк. — Канадійський міністер торгівлі — Джорж Гісс, промовляючи на річній конференції Крайової Ради Закордонної Торгівлі в готелі Валдорф - Асторія, домагався, щоб ЗДА, як сильна економічна країна і як провідник вільного світу, подбали про те, щоб поширити та поліпшити торгівлю в світі. Міністер Гісс казав, що коли ЗДА обмежуються до торгівлі з обмеженнями і редукціями, то на тому потерпить вільний світ, а пізніше і ЗДА. Коли ж ЗДА дбатимуть про поширення і збільшення торгівлі із вільним світом, тоді настане нова доба добробуту у вільному світі. Канадійський міністер пригадував, що в останніх 6-ох роках 18 мільйонів канадійців кожного року видавали по $1.200,000,000 більше на закупи в Америці, як 180 мільйонів американців на купно товарів у Канаді. Жадна держава не може видавати більше ніж заробляє, тому і Канада не зможе цього довший час робити. Тому ЗДА повинні допомогти Канаді збалянсувати торговельний бюджет, казав міністер торгівлі Гісс.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній президент Д. Д. Айзенгавер** вів виборчу кампанію в користь республіканського кандидата на конґресмена в Сан Антоніо в Тексасі Джана Ґуда. Айзенгавер критикував демократів за те, що збільшують федеральне заборгування, яке мусітимуть сплачувати діти і внуки теперішньої ґенерації. Президент Кеннеді підтримує кандидатуру Генрі М. Гонзалеса.

● **Секретар здоров'я,** виховання і добродійности Абр. Рібікофф, промовляючи в Ню Йорку, сказав, що релігія повинна мати таку силу, що вона могла б звести разом людей науки і тих, що займаються добродійною діяльністю.

● **Оборонець засудженого** за шпигунство в користь комуністичної Польщі, колишнього секретаря американської амбасади у Варшаві Ірвіна С. Скарбека Семюел Кляйн вніс апеляцію від вироку, яким суд присяжних визнав винним підсудного. Адвокат закидає вирокові „непослідовність" і просить про поновну розправу.

● **Президент Кеннеді** хвалить представників студентських американських організацій за те, що вони співпрацюють із тими чужинними студентами, які студіюють в цій країні. Президент сказав в окремому зверненні, що щораз більше треба співпраці зі студентами із чужинних країн, бо уряд не може всього зробити в цій ділянці.

● **„Голос Америки"** в найближчу неділю 5-го листопада має за допомогою 52-ох радіових передавачів має передавати до СССР відомості про те, що СССР відновив пробні атомові експльозії. Голос Америки старатиметься так надавати ці вістки, щоб комуністи не могли їх заглушувати.

РЕКОМЕНДУЮТЬ ЗМІНУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЗДА

ГЕРТЕР І КЛЕЙТОН ПРОПОНУЮТЬ ПРИСТУПИТИ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОГО СПІЛЬНОГО РИНКУ; БОЛЛ РЕКОМЕНДУЄ ЗМЕНШИТИ МИТНІ ТАРИФИ

Вашингтон. — Колишній державний секретар в уряді президента Айзенгавера Крістіян А. Гертер і кол. державний підсекретар в економічних справах в уряді Гаррі С. Трумана Вілл Клейтон пропонують, щоб ЗДА стали „торговельним партнером" Европейського Спільного Ринку. Цю пропозицію автори переслали до Конгресу. Вони гадають, що економічний розвиток некомуністичних країн „буде важливим фактором у вирішуванні так званої холодної війни". Гертер і Клейтон заявляють, що участь ЗДА в цій економічній европейській спільноті причиниться до поширення і скріплення економіки в державах вільного світу. Того самого дня промовляв на конвенції Крайової Торговельної Ради в Ню Йорку державний підсекретар в справах економіки Дж. В. Болл, який сказав, що ЗДА мусять зменшити свої митні тарифи в торгівлі з закордонними країнами та відкинути всякий протекціоналізм в цій ділянці. Кажуть, що промову Болла затвердив президент Кеннеді, тому вважають її за зміну американської торговельної політики в ліберальному напрямку. Болл сказав, що великий успіх Европейського Спільного Ринку до якого належать: Бельгія, Франція, Італія, Люксембурґ, Голляндія і Західня Німеччина, — свідчить про те, що настала „нова доба" в торговельних відносинах між країнами і що ЗДА не можуть цього не бачити. Ця країна мусить достосуватися до цієї нової зміни в европейській торговельній політиці, як це пропонують Гертер і Клейтон.

МАДЯРИ В НЮ ЙОРКУ ЗАПОВІДАЮТЬ ДЕМОНСТРАЦІЮ, ЗГАДУЮТЬ УКРАЇНЦІВ

Ню Йорк. — В найближчу суботу, 4-го листопада, сповниться чотири роки з того часу, як совєтські танки дослівно розчавили започаткований чотири дні раніше мадярський зрив до волі в Будапешті, масакруючи понад 30,000 переважно молодих хлопців і дівчат. Це сталося після того, як репрезентант революційного уряду Угорщини Золтан Тілді і репрезентанти уряду СССР Мікоян і Суслов підписали умову про відкликання совєтських військ з Угорщини. Після цієї кривавої масакри в Будапешті, совєтські окупанти депортували 75,000 угорців, з яких досі заледве 12,000 повернулись назад на свою поневолену батьківщину. Для відзначення цих трагічних роковин, федерація угорських колишніх політичних в'язнів із відомим антикомуністичним діячем д-ром Белею Фабіяном організує в цю суботу о год. 3-ій по полудні демонстративний похід до будинку совєтської делеґації до Об'єднаних Націй при 68 вулиці і Парк евеню. Одним з кличів цієї демонстрації буде домагання звільнити і повернути на батьківщину депортованих угорців. В розісланому до преси і опублікованому заклику в цій справі провід федерації м. і. стверджує: „В ці трагічні роковини 4-го листопада ми бажаємо віддати пошану сміливості п'ятьох українських дивізій, які приєднались до революційної угорської армії та завзято боролись по її боці аж доки і їх не перемогли совєтські танки. Рештки цієї армії були ув'язнені в таборі в Гарані на угорському кордоні аж до січня 1957-го року, коли то їх депортовано на Сибір. Нехай благословенна буде їхня пам'ять!"

Д-р А. Шутка одержав від Крайової Адміністрації для справ аеронавтики і космічних дослідів дотацію на досліди в сумі $36,000

Филаделфія. — Відомий молодий український дослідник і науковець в ділянці біологічної хемії д-р Антін Шутка, тепер професор - асистент Коледжу Ганемана у Филаделфії, одержав дотацію в сумі 36.000 долярів на досліди над синтезою порфіноподібних субстанцій з простих органічних складників. Одержав д-р Шутка цю дотацію від Крайової Адміністрації для справ аеронавтики і космічних дослідів і працю у вибраному напрямі він буде проводити як професор - асистент в Дітройтському університеті. Крайова адміністрація для справ аеронавтики і космічних дослідів заінтересована дослідами д-ра Шутки з огляду на конечність встановлення, які можливості постання органічного життя існують на різних плянетах. Відповідь на це питання може дати творення порфінів чи порфіноподібних субстанцій з піролю та бензольдегиду з допомогою ґаммайрадіяції чи ультрамаґнетного світла. Цього роду синтеза із простих і далі щораз то складніших субстанцій могла бути одним із ступенів творення життя на первісній Землі. Д-р Антін Шутка відбував свої студії спершу на Політехніці в Ганновері, Німеччина, і потім у Пенсилвенійському університеті.

У ПАМ'ЯТЬ ПРИКЛАДНОГО ГРОМАДЯНИНА, ДОБРОДІЯ „СВОБОДИ", ФЕДОРА І. СИДОРЕНКА

Федір Іванович Сидоренко

На іншому місці в цьому числі друкуємо згадку всч. прот. Ол. Биковця „Пам'яті зразкового громадянина — Ф. Сидоренка". Ще 27-го березня ц. р. Спадковий Суд у Вимантику, Коннектикат, переслав до „Свободи" повідомлення, що Федір Іванович Сидоренко залишив частину своїх ощадностей для „Свободи". З архіві „Свободи" було кілька листів від сл. п. Сидоренка з деякими запитами та доброзичливими заввагами, але нічого більше. Порозумівшись негайно із секретарем місцевого Відділу УНСоюзу п. Б. Олійником, опісля з головним радним УНС зі стейту Коннектикат п. Ярославом Гуком, „Свобода" вкінці нав'язала контакт із сердечним приятелем Покійного, всч. о. прот. Ол. Биковцем, від якого й одержано надруковану на іншому місці згадку про сл. п. Федора І. Сидоренка, зразкового громадянина і добродія „Свободи", як і його фотознимку, яку на цьому місці з вдячною згадкою поміщуємо. Тим часом, остання воля Покійного вже була апробована судом і „Свобода" вже одержала призначену їй частину спадщини.

Заповідають вибір генерального секретаря ОН на найближчі дні

Об'єднані Нації.— Валеріян Зорін заявив в минулу середу, що затяжна криза в Об'єднаних Націях з приводу неможливости вибрання нового генерального секретаря, наблизилась до „розумної" розв'язки. Сталось це після того, як американський амбасадор Адлей Стівенсон запропонував новий компроміс у спорі, скільки заступників - дорадників має мати новий генеральний секретар. Спір ішов за число 4, 5, 6 чи 7 та за принцип географічного представництва в тому гурті заступників секретаря. Адлей Стівенсон запропонував, щоб віддати цю справу до вирішення самому новому генеральному секретареві. ЗДА й СССР погодились, що тим новим генеральним секретарем має стати бірменський дипломат У Тант. Він мав би урядувати до кінця 1963 року, коли кінчається каденція вбитого Даґа Гаммершилда, після чого напевне вибухне нова криза, бо Совєти знову настоюватимуть на своїй своїй концепції вибору „тройки", замість одного генерального секретаря. Найбільший теперішній спір ішов за те, чи Західня Европа має мати окремого представника між заступниками й дорадниками генерального секретаря, як є між ними вже ЗДА, — та чи потрібно ще одного комуніста із Східньої Европи, коли є вже представник СССР. Всі ці справи ніби мають бути вирішені впродовж найближчих днів.

З ЦК КПСС викинули Сєрова і Мацкевича, Сталіна поховали під кремлінським муром

Москва. — До нового, обраного на 22-ому з'їзді КПСС, центрального комітету компартії обрано тепер 175 дійсних членів і 155 кандидатів, супроти дотеперішніх 133 дійсних членів і 122 кандидатів. До ЦК увійшов тепер м. ін. зять Хрущова Алексєй Аджубей, головний редактор „Ізвєстій", й одержали повне членство в ньому ген. Андрій Гречко, командант збройних сил Варшавського пакту та адмірал Серґей Ґоршков, головнокомандувач совєтської фльоти. Усунено із складу ЦК не тільки ще не викинених досі чотирьох членів „антипартійної групи" — Ворошилова, Булґаніна, Первухіна і Сабурова, але й Володимира Мацкевича, що був донедавна міністром сільського господарства СССР і ген. Івана Сєрова, колишнього керівника Комітету Державної Безпеки, значить, совєтської таємної поліції. Згідно з постановою з'їзду труп Сталіна викинено вже з мавзолею Леніна на Красній площі і поховано його поруч Джєржинського та інших комуністів під кремлівським муром. Могилу його криє тепер звичайна марморова плита з надписом „Й. В. Сталін — 1879-1953". Надпис „Сталін" на мавзолеї Леніна закрито і тепер там видніє тільки слово „Л е н і н". Про перенесення тіла Сталіна повідомлено населення коротеньким комунікатом в пресі. Ця подія викликала широкий відгомін серед населення Москви і багато людей ще й досі не хоче повірити в деґрадацію Сталіна.

Африканський мурин таврує в ОН „кольоровий імперіялізм"

Об'єднані Нації. — Президент Сенеґалю, недавньої французької колонії в Африці, Леопольд Седжор, у своїй промові в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй в минулий вівторок гостро атакував колоніяльну політику Португалії в Анґолі і расову політику в Південно - африканському Союзі, але водночас — вперше на тому форумі — атакував власних расових земляків за наслідування тієї імперіялістичної і мілітаристичної політики, яку вони засуджують в інших державах. „Надто часто — казав він — ті, які найгостріше говорять проти колоніялізму, самі намагаються перевести анексію сусідньої братньої країни, висуваючи на це різні арґументи, так, наче б принцип самовизначення не мав вартости для всіх народів". Він натякав тут прозоро на Марокко, що не визнає Мавританії та вважає її за частину „власної" держави.

МАРУСЯ БЕК ЗНОВУ КАНДИДУЄ

Дітройт, Міш. — Одна з найбільш активних і відомих американсько - українських громадянок - діячок, п-ні Маруся Бек, знову кандидує на радну міста Дітройту, а найближчі вибори, що відбудуться, як і в цілій країні, 7-го листопада, виявлять, чи громадяни українського роду цієї великої індустріяльної метрополії затримають і в майбутньому це важливе становище, що його займала п-ні Бек як президент Міської Ради. Справа в тому, що правибори, які відбулися 12-го вересня ц. р., своїм вислідом поставили п-ні Бек щойно на третє місце, замість першого, яке вона займала досі та в результаті якого вона була не тільки президентом Міської Ради, але й заступником посадника міста. Цим разом у правиборах перше місце здобув кандидат Ван Антверпен, перевищивши п-ні Бек кількістю 10,587 голосів, а друге місце зайняв кандидат Е. Кері, здобувши 8,890 голосів більше, ніж їх дістала п-ні Бек. В такій ситуації місцеві громадяни українського роду значно збільшили в користь Марусі Бек свою передвиборчу активність, не тільки самі між собою, але зокрема між усіми іншими етнічними групами, як і між самими американцями.

Геррі Лайтстон, член УНСоюзу, кандидує на окружного прокуратора повіту Скайлкілл у Пенсилвенії

Адв. Геррі Лайтстон

Потвіл, Па. — Республіканським кандидатом на окружного прокуратора повіту Schuylkill є Harry Lightstone, відомий в цій окрузі адвокат-травник і громадянин-діяч від 1920-го року. Але мало кому відомо, що цей видатний громадянин єврейського віровизнання, є членом Українського Народного Союзу, завдяки його дружині-українці, Валерії з Грабовських. Адв. Г. Лайтстон народився в Польщі але виріс і виховався та здобув освіту в Америці, закінчивши Гарвардський університет. У Потсвіл та в Пенсилвенії він займав уже різні високі становища, а тепер кандидує на окружного прокуратора. Гері і Валерія з Грабовських Лайтстони мають двоє дітей, 9-літню Ніну і 6-літнього Яця. П. Лайтстон впевнений, що всі громадяни українського роду в його окрузі віддадуть свої голоси на його кандидатуру.

СЬОМІ РОКОВИНИ ПОВСТАННЯ В АЛЬЖИРІ ПОЗНАЧИЛИСЬ СОТНЕЮ ВБИТИХ

Альжир. — Сьомі роковини повстання альжирських арабів проти французької адміністрації позначились 1 листопада ц. р. демонстраціями і сутичками арабів з французьким військом, в яких — за офіційним комунікатом — згинуло 86 осіб і коло 150 осіб було ранених. Ці цифри — за твердженням газет — є куди менші від дійсних жертв, яких всеодно буде більше сотні, бо багато ранених помре від ран. Альжирсько - арабський революційний уряд з осідком в Тунісі давно вже видав заклик до масового демонстрування в дні 1 листопада; ці демонстрації мали стати „арабським плебісцитом" за самостійність Альжиру. Однак той націоналістично - арабський заклик підкреслював потребу мирного характеру демонстрації по лінії співпраці з місцевими французами, а не ворожости до них. А що водночас підпільно - націоналістична організація альжирських французів, на чолі якої стоїть засуджений у Франції на смерть генерал Салян, закликала цивільних французів сидіти в той день дома й не показуватись на вулицях, то між арабськими демонстрантами і французькими цивільними мешканцями ніде не прийшло до зудару. Зрештою, надзвичайно сильні відділи війська і поліції розмежували по всіх містах арабські дільниці від білих дільниць. Зате в багатьох місцевостях прийшло до стріляниви між військом і арабськими демонстрантами, майже з-правила з ініціятиви атакуючих арабів. Французи твердять, що в тих випадках, де сутички були найбільш криваві, арабські демонстранти були підтримувані озброєними членами військово - партизанських арабських відділів. 9 осіб згинули, коли малий французький обсерваційний літак впав на юрбу демонстрантів. Однак французькі офіційні представники твердять, що назагал маса арабського населення поводилась пасивно і спокійно та що навіть в найчисленнішій і найгустіше заселеній арабській дільниці міста Альжиру число арабських демонстрантів не перевищувало 6.000 осіб, в тому числі найбільше молоді. Багато жертв було в різних малих місцевостях Альжиру, де демонстрації цивільних арабів приймали характер повстання проти місцевих французьких гарнізонів. В кожному такому випадку наспівала військова відсіч гарнізонові, при чому було багато арабських жертв. Скільки згинуло при цьому французьких вояків — французьке звідомлення не подає. В другому найбільшому після Альжиру місті Орані не було поважніших французько - арабських зударів. Чи і як ці демонстрації вплинули на плян відновлення офіційних французько - арабських переговорів — ще невідомо. Можливо, що вони приведуть до взаємних обвинувачень і ситуацію загострять, а може саме й підкреслять необхідність закінчення врешті сьомилітньої партизанської війни, яка геть занархізувала життя у великій альжирській країні та спричинила перманентну політичну, фінансову і психологічну кризу у Франції.

Британія підтримує ЗДА в атомових дослідах — збільшить збройні сили

Лондон. — Британський прем'єр Геролд Мекміллен заявив у першій промові на новідкритій сесії британського парляменту в минулий вівторок 31 жовтня, що ЗДА будуть примушені відновити свої атомові досліди в атмосфері і що Британія до тих дослідів приєднається. Ця заява викликала гострі викрики збоку кількох лівих соціялістів і Мекміллен, звернувшись в їх бік, заявив, що ті ліві пацифісти такі закохані в Москву, що забувають про існування Англії. Подібну заяву склав в Політичній Комісії Об'єднаних Націй в минулий вівторок британський представник Джозеф Годбер. У тій Політичній Комісії ведуться дебати над внеском шістьох держав про негайне припинення всяких ядрових дослідів. ЗДА й Англія рішуче противляться такій резолюції, якщо нема там мови про обов'язкову міжнародну контролю, яка виключила б таку злу волю й обмани, як вони проявились в отих останніх совєтських експериментах, приготовлюваних крадькома під час переговорів про атомовий договір. Про пляноване збільшення британської армії через покликання 40.000 резервістів та окремої вишколеної резерви, яку можна б в кожній хвилині покликати до зброї, говорила королева Єлисавета II у своїй престольній промові. Відкриття британського парляменту — палати громад і палати лордів — відбулось за традиційним парадним звичаєм, при чому королева їхала вулицями Лондону в стародавній кареті, запряженій у коні, з короною із самоцвітів та парадній сукні.

У СВІТІ

● **Перед входом до східньосибірського порту Находка** большевицький корабель „Фенікс" зупинив приватний яхт американського пацифіста д-ра Ерла Рейнолдса, та завернув його назад в сторону Японії. Рейнолдс разом з цілою своєю родиною хотів поїхати на совєтську територію і там „запротестувати" проти ядрових експериментів, що їх переводила Москва. Рейнолдс твердив, що совєтські моряки поводились супроти нього „дуже ввічливо", дали його яхтові воду і пальне, але рішуче завернули з дороги. А що й японці не квапляться впустити його назад, то Рейнолдс заякорив свій яхт в маленькому порті Гаката і чекає на дозвіл — вернутися до Токіо.

● **Д-р Томас В. І. Ліяо,** китайський народженець з острова Тайвані (Формози), де тепер є осідок уряду Вільного Китаю, є противником однаково китайських націоналістів як комуністів і боронить концепцію самостійности Тайвану. Він дістав свої наукові ступні в американських високих школах, але ЗДА не дають йому дозволу на приїзд сюди, бо він вів би тут пропаґанду не лищ проти Мао Тсетунґа, але й Чіянґ Кай-шека.

● **Західня Европа** знаходиться на шпилі свого добробуту — стверджує американська приватна дослідна економічна аґенція „Фонд 20-го сторіччя". У звідомленні тієї аґенції передбачується, що в 1970 році західні европейці видаватимуть на 60 % більше грошей, як видаткували в 1950 році.

● **Альбанські комуністи** кинули в сторону Хрущова найбільшу „образу", як вона можлива в понятті комуністів: прирівняли його до покійного американського державного секретаря Джана Фостера Доллеса, що його большевики називали „ворогом число 1", а промову Хрущова з першого дня теперішнього московського партійного з'їзду прирівняли до Різдвяного звернення президента Кеннеді.

● **У Франції** підвищено ціни на цигарки на 2-8 центів на крайові вироби, так, що коробка найдешевших французьких цигарок коштує від минулої неділі 25 ам. центів. Зате американські цигарки, які коштували 44 центи, тепер коштують 52 цт.

● **В Індії** сталась залізнична катастрофа: за яких 200 миль на схід від столиці краю Ню Делі пасажирський потяг вискочив з рейок, при чому згинуло відразу 19 осіб, в тому числі 15 буддійських монахів, що прибули з Цейльону на прощу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Замах на Фінляндію

У минулий понеділок Москва вислала до Фінляндії ноту з домаганням, щоб, з уваги на нібито актуальну загрозу збоку Західньої Німеччини, фінляндський уряд обговорив з урядом СССР засоби спільної оборони. При цьому совєтська нота покликалась на статтю совєтсько - фінляндського, продиктованого Москвою, договору з 1948-го року, в якій говориться про взаємну безпеку й допомогу на випадок воєнної загрози. Ця совєтська нота відразу зaалярмувала Фінляндію, Данію, Швецію і Норвегію, а далі й увесь західній світ, бо хоч вона може бути тільки пробним стрілом у ході холодної війни, але може бути й початком кінця самостійности Фінляндії, і тим камінчиком, який потягне за собою лявіну.

Фінляндія була першою країною в колишній Російській імперії, яка, після революції 1917-го року, проголосила, здобула й закріпила свою державність. У другій світовій війні вона дала докази великого геройства свого народу, а ім'я маршала Карла Густава фон Маннергайма, що став національним героєм і президентом Фінляндської республіки, прославилось на цілий світ. Большевики загарбали 13.500 кв. миль фінляндської території, включно з Карелією і обширом Петсамо, з господарськими центрами та кордонною смугою, важливою з стратегічного погляду. Хоч Фінляндія все ще нараховує круглo 130.000 кв. миль, себто трохи більша за стейт Ню Мехіко, проте має вона населення всього лише 4.500.000, незахищений кордон збоку СССР і економічно залежить від Совєтів, що майже змонополізували торговельні з нею взаємини. Найбільшу трудність в політиці кожного фінляндського уряду становить конечність зберігати „добросусідські" зв'язки з СССР, при західній культурі Фінляндії, прозахідній орієнтації величезної більшости населення та його ненависти до большевиків за всі кривди, що воно від них зазнало. Тільки завдяки величезній терпеливості, спритності і гнучкості фінляндського державного проводу вдалося йому зберегти розмірну — але не 100-відсоткову— незалежність від Москви у внутрішній політиці і втримати власну державність на базі строгої невтральности. Щоб могти покликуватись на Фінляндію, як на доказ своєї „толеранції" і здібности „співіснування" з країною іншого устрою Москва в останньому десятиріччі не напаствувала Фінляндії надто одверто.

Остання совєтська нота вказує, що Москва рішила змінити цю політику і що вона наставилась на перетворення Фінляндії у свого фактичного сателіта. Бо коли б у висліді „спільного оборонного пляну", як цього домагається Москва, на території Фінляндії появились совєтські бази, з совєтським військом, літаками і ракетними викидними, — то, очевидно, дійсна суверенність Фінляндії стала б фікцією. Грізним прецедентом стали три балтійські держави, які теж мусіли дати Совєтському Союзові у себе військові бази — і після того стали швидко совєтськими колоніями. Тоді безпосередня небезпека звисла б передусім над — теж невтральною — Швецією, яку Москва грубо заатакувала в своїй понеділковій ноті за продаж зброї Західній Німеччині. Далі добра половина ноти присвячена атакам на Данію і Норвегію, членів НАТО, які нібито „опинилися в сфері мілітарних і політичних впливів західньонімецького мілітаризму". З усієї совєтської ноти виходить ясно, що СССР хоче „забезпечити" Балтик проти здогадної західньонімецької загрози. І коли б та „забезпека" мала проявитись в замахові на Фінляндію і Швецію — постала б нова найгрізніша міжнародна криза.

Таким чином Москва дала новий доказ на давно відому правду: російський большевизм мусить проявляти себе щораз новими актами імперіялістичної експансії. І тому неминуче прийде такий момент, коли не можна вже буде далі поступатись і далі ту експансію толерувати. Тоді й станеться зудар — всупереч усім старанням і бажанням оминути його і трагічні його наслідки.

Піррова перемога Хрущова

22-ий з'їзд комуністичної партії Совєтського Союзу, реклямований протягом довгих місяців, як „нова переломова сторінка" в розвитку не тільки комунізму, але й взагалі в історії людства, закінчився 31-го жовтня, і сьогодні можна вже підвести деякі підсумки.

Найперше треба ствердити, що, всупереч пропаганді і навіть сподіванням західніх політичних обсерваторів, ніяким „переломовим етапом" цей з'їзд не був. Якщо й був він новою сторінкою в історії совєтської компартії, то хіба тільки перемелюваними майже в кожному виступі ревеляціями про злочини померлого диктатора Сталіна і про співучасть у цих діях членів так званої антипартійної групи. Усі ревеляції, започатковані Хрущовим і поширені потім особливо ж теперішнім керівником ославленого Комітету Державної Безпеки Шелепіним і знову ж самим Хрущовим у його заключній промові з 27-го жовтня ц. р., які розкрили всю безодню ганебної деґенерації комуністичної ідеї і будованого в СССР комунізму, відвернули увагу не тільки зовнішнього світу, але й самих учасників з'їзду і широких мас Совєтського Союзу від основних проблем, що ними мав займатися цей з'їзд — нової програми і статуту КПСС.

Не досягнув Хрущов із своїм колективним керівництвом вирішної перемоги і в боротьбі з антипартійною групою. Висловлювані на з'їзді вимоги позбавити цю восьмиособову групу членства в компартії закінчилися прийняттям резолюції з пропозицією виключення, але тільки Маленкова, Кагановича і Молотова.

Якщо йде про підкреслювану кількома наворотами Хрущовим „монолітність, одностайність і згуртованість" міжнародного комуністичного руху, то ця монолітність виявилася цілком мітичною. У висліді започаткованої Хрущовим атаки на альбанських „сталіністів" вибула з бльоку комуністичних країн Альбанія, і солідарність з нею заявив не тільки комуністичний Китай, підкреслюючи це демонстративним передчасним виїздом його делеґації з Москви, але й представники компартій деяких азійських країн. Ситуація сьогодні така, що розрив з Альбанією може стати початком широкого розламу в рядах комуністичного „бльоку.

Не зважаючи на своє „одноголосне" обрання на становище першого секретаря КПСС і збільшення кількости членів Центрального Комітету з 133 до 170 і кількости кандидатів у члени ЦК з 122 до 155, Хрущов був примушений зменшити склад керівної верхівки партії, її Президії, з 15 до 11 і число кандидатів із 7 до 5, усуваючи водночас від керівництва своїх донедавніх протеже та найбільш відданих соратників — Єкатерину Фурцеву та Нурітдіна Мухітдінова, єдиного репрезентанта народів Центральної Азії, що їх Хрущов був увів до президії ЦК в 1957 році. Тепер обоє вони, так само, як і викинений уже давніше Олексій Кириченко, опинилися поза партійним проводом. Водночас із тим Хрущов був примушений увести до Секретаріяту КПСС вперше в історії компартії керівника внутрішньої безпеки, що могло б свідчити про те, що йому повсякчас потрібна підтримка очолюваного Шелепіним КҐБ.

Такі конкретні висліди 22-го з'їзду КПСС, і вони свідчать про те, що позиція Хрущова не надто сильна і що він може опинитися одного дня теж поза бортом. До цього може причинитися й започатковане Хрущовим викривання злочинів Сталіна та його соратників. Спроби виявити всю правду приведуть неминуче також до викриття злочинів самого Хрущова і його співучасти в злочинах Сталіна. В цьому викритті обіцяють допомогти вже альбанські комуністи, які називають Хрущова брехуном, зрадником марксизму - ленінізму, шантажистом та терористом. Але всю правду про катівські злодіяння Хрущова знає передусім поневолений український нарід, який у свій час виступить із найголовнішими актами обвинувачення не тільки проти цього ката, але і всієї народовбивчої комуністичної системи.

Д-р Константин Біда

ДУМКИ ПРО ЕВРОПЕЙСЬКУ КУЛЬТУРНУ І ПОЛІТИЧНУ ЄДНІСТЬ

У днях 29 серпня — 2-го вересня ц. р. відбувся в Больсано, в північній Італії, П'ятий Міжнародний Конгрес Европейської Культури, зорганізований Міжнародним Інститутом Високих Студій ім. А. Росміні. До прекрасного альпійського міста, що розкинулося біля підніжжя величних Дольомітів, з'їхалися визначні европейські гуманісти, щоб продискутувати ряд питань, які в першій мірі стосуються до справи европейської культурної єдности.

Активну участь у Конгресі взяли такі визначні вчені-філософи, правники, педагоги, як К. Баталія, професор філософії Больонського університету — президент Міжнародного Інституту Високих Студій ім. А. Росміні, Л. Леґаз-Лякамбра, професор філософії Мадридського університету, Ф. Л'Гюєр, директор Осередку Високих Европейських Студій у Штрасбурзькому університеті, И. Валь, професор філософії у Сорбоні, професор Люндерс, директор Католицького Центру Кінематографічної Асоціяції у Брюсселі, Ф. Ульріх, професор Високої Педагогічної Школи у Реґенбурзі, Е. Джілсон, засновник і директор Інституту Середньовічних Студій у Торонтському університеті, визначний европейський гуманіст, що працює на цьому континенті, і багато інших.

Ідея европейської культурної і політичної єдности, що становила головну тему Конґресу, могла, як підкреслив один із визначних учасників, здаватись утопійною, бо саме в той час вся світова преса заговорила про можливість вибуху війни у зв'язку з загрозливою ситуацією в Берліні, який став символом повного політичного й культурного роз'єднання Европи, роз'єднання, якого европейці ніколи не переживали у такому маштабі в минулих століттях. І наче на підтвердження утопійности головної ідеї Конґресу в той же час Больсано як і ввесь Південний Тироль, перебували в стані військового поготівля, викликаного автономічними постулятами та революційними актами австрійського населення в цій частині Тиролю.

Проте, хоч з практичної точки зору тематика й ідея Конґресу могли видаватись утопійними, у своїй суті вони якраз відповідали потребам сучасної хвилини, бо охоплювали частину важливих актуальних проблем, без розв'язання яких культурної єдности сучасної Европи, яка цементувала б життя народів та їхні політичні взаємовідносини, не може бути.

У своїх прелекціях европейські гуманісти зосереджували увагу на історичному аспекті европейської культури, на проблемі духового розвитку, на питаннях політичних, економічних, правних і соціяльних. Кидаючи проєкцію в минуле, вони все таки залюбки повертались до сучасних проблем, які зависли над Европою. Під цим оглядом характеристичною була доповідь проф. Е. Джілсона, яку він виголосив на відкритті Конґресу.

Проф. Джілсон говорив на тему: „Духова єдність Европи в середніх віках з перспективи сучасности".

Почавши від політичного трактату Данте „Монархія", в якому великий поет Середньовіччя створив свою власну ідеальну концепцію універсальної монархії, Е. Джілсон розглядав деякі проблеми середньовічної і сучасної Европи. Середньовічна Европа була багато тісніше об'єднана культурно й політично, ніж сучасна. Европа послабла внаслідок заломання інтелектуальної, релігійної і політичної єдности. Це заломання спричинене було прагненням поодиноких народів творити свої власні, суб'єктивні, а разом із тим фальшиві вартості. Прийшовши до своєї національної свідомости, народи почали вважати за найвищу вартість усе, що стосувалось тільки до їхнього власного народного колективу. Усе, що було їхнє, було справедливе, вартісне і добре тільки тому, що воно було їхнє. Все те, що один нарід вважав за вартісне для себе, мало бути вартісним і для всіх інших. Коли цієї „аксіоми" інші народи не хотіли сприймати, її накидали силою. Саме в такий спосіб починали перевиховування в ім'я цивілізації, далі приходили до колонізацій, завоювань, що їх переживали й постійно переживають европейські народи. І все це в ім'я високих вартостей і майбутнього добра народів.

І власне тепер є ми свідками чергової великої затії, яка йде із Сходу. Створив її російський націоналізм, прикритий маскою комунізму, націоналізм, який так виразно виявився ще у російського слов'янофіла Кірієвського, що пророкував культурне й політичне об'єднання Европи під проводом Росії. Як колись Наполеон хотів сфранцузити Европу в ім'я ідеї свободи, як Гітлер хотів зґерманізувати її в ім'я своїх законів раси, так тепер Росія хоче зрусифікувати Европу, а як вдасться, то й увесь світ, в ім'я робітничої кляси. Отже, стара практика під маскою іншого ідеалу. Не можна точно сказати, чим ця затія скінчиться. Ціна її буде дуже велика, а вислід, мабуть, однаковий: гроза пройде, океан втихне, і його води закриють кораблі, які потонули.

У нинішній ситуації з фальшивими ідеями і вартостями треба прагнути до глибокого духового оздоровлення, що його можна осягнути передусім через виховання нового покоління. Молода ґенерація мусить вірити в об'єктивні вартості та ідеали. Любов і справедливість мусять стати основою її життя. Любов до своєї батьківщини, пошана до чужої у молодого покоління ґарантують культуру та свободу в цілому світі.

Оце провідні думки гуманіста Е. Джілсона, що він їх виголосив у своїй прелекції. Нав'язуючи до цієї теми, професор Я. Рудницький у своїй короткій доповіді на цьому Конґресі проаналізував два різні підходи до ідеї европейської єдности у слов'янському світі. Один з них, експансивно - імперіялістичний, репрезентований Кірієвським, Пушкіним, Блоком та ін., а другий ідеалістично - ліберальний репрезентований Кріжаничем, Міцкевичем, членами Кирило - Методіївського Братства в Києві, а головно Тарасом Шевченком, які в своїх творах давали програму мирного співжиття не тільки слов'янських, але й інших народів світу.

Конґрес відбувся на високому рівні і порушив важливі питання сучасного життя. Але насувається питання: чи думки гуманістів про потребу глибокої духової реформи людини, реформи, яка єдина може причинитися до оздоровлення культурних та політичних відносин в Европі і в цілому світі, доходять до кабінетів тих, що правлять суспільствами і державами?

НАЙМОГУТНІШИЙ КОРАБЕЛЬ СВІТУ

27-го жовтня ц. р. американська фльота прийняла на службу суперлітаконосець — „Констеляцію", який щойно викінчено в бруклинській корабельні. Минулого року в грудні на ще не викінченому цьому кораблі вибухла пожежа, внаслідок якої згинуло 50 осіб. Те, що 11 місяців тому було трагедією, наприкінці минулого тижня стало тріюмфом, бо оце спущено на воду корабель, який є не тільки найбільшим у фльоті цієї країни, але й наймогутнішим у світі. Кращої якости корабля немає на воді. Більше як 10.000 осіб прийшли подивитися на церемонію передачі цього корабля команді фльоти.

Урочиста церемонія передачі складалася з двох частин: паради корабельних працівників та залоги „Констеляції", які перейшли Бродвеєм на прийняття в Сити Голл Пляза, і самої передачі, що відбулася в Бруклині. Під час цих церемоній численні промовці висловлювалися про новий літаконосець в самих тільки суперлятивах, а 45-річний капітан нового корабля Томас Дж. Вокер заявив, що це — „найбільший день в його житті".

Чому ж так вихваляли промовці цей літаконосець?

Цей 75.000-тоновий корабель є новою, могутньою зброєю в холодній війні, є рухомою бойовою потугою, плаваючим летовищем, з якого 100 бомбовиків можуть закинути атомові бомби на віддаль 1.200 миль.

„Констеляція" — це „фортеця сама в собі", яка може викидати ракети „Терр'єр", влучаючи в ціль з більшою точністю, як звичайні протилетунські набої. Автоматичні ракети „Терр'єр" впродовж секунд самі виявляють і оцінюють ціль.

Новий літаконосець має 25 поверхів, а його довжина дорівнює п'ятьом міським бльокам. Залога нараховує 4.100 моряків і старшин.

Місто Ню Йорк адоптувало „Констеляцію" і подарувало їй свій прапор. З цієї нагоди капітан Вокер сказав: „Куди б ми не заплили, кожний моряк знатиме, що він є представником Великого Ню Йорку".

На урочистості в корабельні головним промовцем був заступник шефа морських операцій, віце - адмірал Роберт Б. Пірі, який заявив, що новий літаконосець майже невразливий на ворожу зброю і разом з іншими американськими літаконосцями є „оборонцем волі в боротьбі за наше майбутнє". Корабель „Констеляція" — сказав він, — прямий наслідник того фреґату який спущено на воду в Балтіморі в 1797-му році і який тепер є історичною пам'яткою.

Перебираючи команду „Констеляції", капітан Вокер із зворушенням промовив: — „Маю добрий корабель. Маю добрих моряків. З Божою допомогою служитимемо як ефективний інструмент миру".

Передача літаконосця „Констеляція" американській воєнній фльоті, як згадано вище, спізнилася на сім місяців внаслідок пожежі. Тому цей найбільший у світі корабель недовго залишатиметься „королем океанів", бо вже в грудні спустять на воду ще більший і могутніший атомовий літаконосець — „Ентерпрайс".

Конґолійський уряд заповідає військову акцію проти Катанґи

Леопольдвіль. — Конґолійський прем'єр Сиріль Адуля заявив, що реґулярна армія розпочала „поліційну акцію" задля зліквідування провінції Катанґи. В радіо - промові Адуля заявив, що ціллю військових дій проти Катанґи є встановлення „миру і порядку" в Катанзі, при чому ствердив, що всі заходи конґолійського уряду, щоб мирно договоритись з президентом Катанґи Мойсе Чомбе були даремні і вичерпались. Адуля вказав, як на найбільшу загрозу для миру і спокою в Катанзі і в цілому Конґо — на факт узброєння названим катанґським президентом модерною зброєю прикордонного цивільного населення, разом коло 150.000 осіб. Чи заява Сиріля Адулі означає, що конґолійська армія помаршує на Катанґу — невідомо, але закордонні обсерватори сумніваються, чи це взагалі, з уваги на велику віддаль, брак постачальних баз і брак власного летунства, можливе. Зате катанґський літак бомбардував різні місцевості в сусідній з Катанґою провінції Касаї, при чому найбільш потерпіло містечко Люпута. Сам Мойсе Чомбе перебуває тепер в Швайцарії. Він замешкав в готелі і нібито відвідав лікаря, спеціяліста серцевих недуг. З уваги на нову загрозу громадянської війни в Конґо, Ґенеральна Асамблея 69 голосами проти 10 при 18-х, що стрималась, затвердила внесення Бюджетової комісії, яке уповноважує секретаріят ОН видаткувати до кінця року дальших 20 мільйонів дол. на військо ОН в Конґо.

ЯК ПІСНЯ, МОЛОДІСТЬ...

Як пісня, молодість пройшла...
Вузенька, тиха й невеличка,
край Чорногорівки — села
текла мого дитинства річка.
Як страшно!.. Висохла вона,
і де дорогою сухою
машини мчать, де даль сумна,
не гнуться верби над водою.
Кудись біжить шосе рябе,
кругом шумить колгоспне
поле,
Бахмутко! Піснею тебе
не воскресить мені ніколи.
Лиш ложа кам'яна печаль,
де бігла ти в Дінець широкий,
і де залізних коней кроки,
ридає за тобою даль.
Хто винен в тім, що зникла
ти,
не знаю я... Та проклинаю
я серцем їх. Дерев кати
зелені порубали зграї,
й криниці, звідки мчала ти,
вони засипали камінням.
І вже не глянеш оком синім
ти в вічне царство висоти.
В пилу шовковиці. З журбою
про щось шепоче вітер їм,
де йшов малим я за водою,
де трав густий зелений дим...
Бахмутко!.. Ти уже весною
потоком не помчиш мутним...
Я гірко плачу за тобою,
як за дитинством золотим.

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

Фрітйоф Нансен

Ім'я Фрітйофа Нансена, популярне у двадцятих роках цього сторіччя, призабулось, і тому, з нагоди сотих роковин з дня його народження, варто згадати цього великого норвежця — ученого, спортовця, дослідника полярних околиць і добродія, який по першій світовій війні врятував з недолі мільйони людей, давши їм змогу влаштувати собі нове життя.

Народжений у батьківській посілості коло столиці Норвегії, Осльо, з молодих літ присвятився Фрітйоф Нансен науковій праці зоолога, але на поклик батьківщини перейшов до дипломатичної праці, в якій виявив свій небуденний талан. Це й було спонукою, що у 1920-му році запрошено його до праці у Лізі Націй, яка постала по першій світовій війні, щоб наладнати захитані політичні відносини в Европі. На цьому становищі допоміг Нансен півмільйонові воєннополонених" повернутися з території Росії і співпрацював при переселенні греків з Малої Азії в Грецію, а турків — з Греції у Туреччину. Коли, по большевицькій революції, мільйони людей опинилися на еміґрації як бездержавники, за почином і пляном Нансена видано їм так звані „нансенівські пашпорти", які були визнані 52-ма державами і завдяки яким люди мали змогу влаштувати собі життя в інших країнах. В цьому числі було немало українців, які вирвалися з большевицького пекла.

Як спортовець, ще у 1882 році з п'ятьма товаришами, перейшов Нансен на лещетах всю Гренляндію, осягнувши цим не тільки великий спортовий успіх, але й здобувши при цьому чимало наукових відомостей про той край. Ця виправа дала йому поштовх до дальших полярних досліджень. У 1883 році вибрався він з 12 співмандрівниками на кораблі „Фрам", який був збудований за його пляном. Залишивши корабель коло Новосибірських островів, Нансен з другом Йогансеном в санках, запряжених собаками, у надзвичайно тяжких умовах, перемандрував 250 кілометрів у північному напрямку. З цієї подорожі повернувся Нансен у Норвегію в 1896-му році, де привітали його з великими почестями, як героя. Наукові висліди в цієї виправи, які дали нові напрямні науці океанографії, подав він у двотомовій праці, перекладеній на дев'ять мов. У плянованих дальших подорожах для дослідження полярних околиць Нансен уже не брав участи, бо віддався справі поліпшення долі пошкодованих війною людей.

Ім'я Нансена перейшло до історії, як ім'я визначного дослідника природи, сміливого мандрівника і як великого добродія багатьох тисяч людей, позбавлених батьківщини.

О. З.

Д-р Лука Луців

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

(У 150-річчя з дня народження)

(5)

В 1833 р. Маркіянів батько помер, але, як ми вже згадували, родина Шашкевичів залишилась на місці в Княжому при зятеві о. Терентію Сметані. Маркіян старався про прийняття на богослов'я, бо в міжчасі здав приватно іспити за другий рік „філософії" і мав від поліції свідоцтво про добру моральну поведінку. В 1833 році Митрополит Михайло Левицький дозволив йому вписатися на теологію, але як екстерністові, якому не вільно було жити в духовній семінарії. За рік, восени 1834 року, прийняли Маркіяна до духовної семінарії. Маркіян втратив урядового навчання два з половиною роки, але відомостей про український нарід і слов'янщину мав більше від своїх професорів.

Ми вже згадували про польський революційний рух на українських землях. Тим рухом перейнялася тоді й частина української молоді, яка не знаходила у своїх провідників нічого, що могло б її захопити.

„Не було власної ідеї, — писав Б. Лепкий, — котра порвала б палку молодіж, отже ширилася чужа, тим більше, що не було ясної свідомости, що це чужа ідея. Безідейна зверхність, тодішній ректорат і митрополія, не помогли молодіжи здержати від того руху, вони її кидали в обійми польської революції, бо до молодіжи відносилися неприхильно і нелюдяно, сповняючи свій обов'язок не як духові провідники і учителі, лиш як власть поліційна" (ст. 53).

М. Шашкевич увійшов до духовної семінарії вже свідомий своєї національної приналежности і згуртував біля себе ідейних товаришів, які думали про освідомлення свого народу, закликаючи його до плекання рідної мови.

„Син Руси" і „Зоря"

М. Шашкевич протиставив польським загарбницьким плянам Україну, яку в Галичині називали Руссю. Поляки закликали українців до того, щоб не творили своєї власної літератури, бо, мовляв, уже є готова і багата польська, з якої можуть користати і галицькі українці. М. Шашкевич із шкільними товаришами зладив збірку поезій народною мовою, яку вимовно назвав „Син Руси". Маркіян написав вступ до цієї збірки під заголовком „До чтителей руского язика", в якому кликав своїх молодих приятелів:

Дайте руки, юні други,
Серце к серцю най припаде,
Най щезають тяжкі туги,
Ум охота най засяде.
Разом, разом! Кто сил має,
Гоніть з Руси мраки тьмаві,
Завист най вас не спиняє,
Разом к світлу, други жваві!

(Твори, ст. 20-21)

Повний заголовок цієї альбомної збірки був такий: „Син Русѣ, или собрание стихотворов в руским язику от клеру Семінарії єнеральної в Львѣ городі, русского краю Метрополії, року 1833". Як бачимо, збірка була патріотична і підкреслювала гордість із своєї національної приналежности. Мова цієї першої збірки не була чисто народна, поезії в ній не мали літературної вартости, але це був перший крок до того, щоб українську мову поставити побіч інших слов'янських мов на галицькому українському ґрунті.

М. Шашкевич задумав видати друком літературну збірку, щоб показати полякам, що і українці мають право на свою літературу. „Зоря, писемце посьвященоє рускому язику", опинилась 1834 року в цензурі. Але при львівській губерніяльній управі не було цензора від українських світських книжок, і тому „Зорю" переслано на цензуру до Відня.

„Зорю" укладав М. Шашкевич із своїми товаришами Яковом Головацьким та Іваном Вагилевичем. Головацький прибрав собі слов'янське ім'я Ярослава, Вагилевич — Далибора, а Шашкевич — Руслана. Біля них гуртувалися ще й інші студенти, але головну працю при складанні „Зорі" виконала ця „Руська Трійця", як їх охрестили студенти семінарії.

Головний зміст „Зорі" становлять українські народні пісні, розвідка про Богдана Хмельницького із портретом гетьмана, та твори членів згаданої „трійці" — Шашкевича, Головацького і Вагилевича. „Зоря" мала вже кращий правопис, як „Син Руси" замість „ѣ" і „ѣ" писалося „і", а замість „ы" — „и".

Цензором грецьких і слов'янських книжок у Відні був відомий тоді славіст Вартоломей Копітар, словінського роду і гарячий австрійський патріот. Він побачив, що оця маленька книжечка може мати історичне значення не тільки для українців, але й для цілої Австрії. Копітар, в засаді не противлячись друкові „Зорі", вирішував справу з політичного становища, і тому вислав „Зорю" до львівського губерніяльного уряду, щоб він дав свою опінію. Німецький губерніяльний уряд не визнавався в цій проблемі і просив тодішнього митрополита Михайла Левицького дати виснення. Митрополит звернувся до свого дорадника, пізнішого цензора, о. професора університету д-ра Венедикта Левицького.

І так треба це виразно ствердити, щоб докладно зрозуміти тодішні важкі відносини, в яких діяв Маркіян Шашкевич, що не допустили до друку „Зорі" самі таки українці: Митрополит і його цензор, які не розуміли, яке велике значення має для розвитку українського народу і його Церкви українська народна мова. Чужинець Копітар краще цю справу зрозумів, як тодішні духові провідники нашого народу в Львові.

Копітар поставив губерніяльному урядові кілька запитів. Ось вони, як їх наводить дир. Ст. Шах в своїх фейлетонах (ч. 19):

1. „Чи Австрія може і повинна підтримувати русняків (малоросів) коштом і на досаду польської літератури?"

2. „Чи має вона робити це також коштом і на досаду великоруської літератури, бо природний ріст цієї нової літератури в Галичині мав би розвиватися коштом польської і великоруської літератури?"

Копітар звітував, що в „Зорі" є стаття і твір М. Шашкевича про Б. Хмельницького, які є „ворожі" до польського народу.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ. ОПІКА І ДОПОМОГА ЦИМ ІНВАЛІДАМ — СПРАВА НАШОЇ ЧЕСТИ І ПОВИННОСТИ!

ПОЖЕРТВИ СЛАТИ НА АДРЕСУ: SOCIAL SERVICE OF UKRAINIAN WAR VETERANS, 1321 W. Lindley Avenue, Philadelphia 41, Pa., U.S.A.

ПАМ'ЯТІ ЗРАЗНОВОГО ГРОМАДЯНИНА — Ф. СИДОРЕНКА

17-го лютого 1960 р. у віці 60 років помер у Віліментику, Конн., активний громадянин лікар Федір Іванович Сидоренко. Громадське наставлення Покійного проявлялося не лише за його життя, а відбилося і в його останній волі: всі свої заощадження Покійний записав українським громадським і церковним установам та пресовим органам, в тому числі й „Свободі".

Життєвий шлях Ф. Сидоренка почався в селі Тарандинці, Лубенського повіту, на Полтавщині, в селянській родині. Рідна стихія, чудова природа над Сулою, співучі села й розлогі поля змалку сформували ніжну душу дитини, виробили в ній любов до праці, доброзичливість і прагнення до краси, що пізніше проявилось в його нахилі до поезії. Після закінчення церковно-приходської школи й гімназії в Лубнях батьки послали хлопця до Полтави в медичну школу, яку він і закінчив із званням фельшера (нижчий ступінь лікаря), і з цією професією повернувся в рідне село та самовіддано приступив до тяжких обов'язків сільського лікаря. З Полтави він привіз і сформовану національну свідомість, здобуту не тільки в студентських гуртках, а і в особистому знайомстві з Симоном Петлюрою.

Після коротких років рідної державности, в будівництві якої брав участь і Ф. Сидоренко, настали жорстокі роки совєтської дійсности. Як молода людина, він мав змогу „просуватися" вперед, пристосовуючись до нових обставин, але він не залишив рідного села, знаючи, що тільки тут зможе принести користь рідному народові і врятуватися від нової влади, що вишукувала всіх учасників боротьби за вільну Україну. І він не помилився: селяни завжди обстоювали свого „фершала" перед владою. В темряві підсовєтського лихоліття Ф. Сидоренко знаходив єдиний світлий промінь в УАПЦ, при кожній нагоді відвідуючи лубенську Катедру в Братській церкві, де служив і проповідував спочатку полум'яний Архиєп. Олександер Ярещенко, а потім золотоустий Архиєпископ Йосип Оксіюк. З розгромом УАПЦ закрилося й це світле віконце, і ще більше згусла темрява.

На повні груди зідхнув він після втечі большевиків з України в 1941 році і на повний голос заговорив протиненависної і жорстокої влади, співпрацюючи в тодішній українській пресі, в самодіяльних драматичних гуртках і хорах. Та воєнна хуртовина, вирвавши його з Батьківщини і розлучивши з дружиною, занесла аж у далеку Францію. З приходом союзницьких армій появилися й совєтські людолови, і доведений їхніми переслідуваннями до розпуки він перетяв собі жили на руках, але вмерти не судилося — американські вояки врятували його. Після одужання скомунізовані французи видали його на „родіну", та йому пощастило втекти з транспорту в самій білизні і добратися до одного з українських таборів у Німеччині.

В таборах УНРРА Покійний знову пірнув з головою в активну культурно-громадську працю, придбавши собі багатьох відданих приятелів і однодумців.

У грудні 1950 р. Федір Іванович прибув до ЗДА старанням автора цих рядків на ашуренс добродія багатьох скитальців п. Василя Гірчиці (урядника Відділу УНСоюзу в Віліментику, Конн.). З перших днів він став до праці в „Америкен Тред Ко.", і щодня, повертаючись втомлений з незвичної фізичної праці, забігав до парафіяльного дому української православної церкви св. ап. Петра й Павла, щоб прочитати нове число „Свободи". В цей останній період свого життя Покійний весь вільний від праці час віддавав знову ж таки культурно-громадській праці, співаючи в церковному хорі й читаючи майже щонеділі апостола, виконуючи ролі в виставах, прекрасно декламуючи на різних національних святах.

Ставши постійним співробітником півтижневика „Новий Шлях" у Вінніпегу і журналу УАПЦ в ЗДА „Православний Українець", Ф. Сидоренко виявив великі журналістичні здібності, друкуючи в цих органах і свої поезії, навіяні глибокою любов'ю і тугою за Рідним Краєм, переповнені патріотичним патосом і лірикою. В своїх полемічних статтях і фейлетонах під псевдом „Тео Си-ко" з нищівною силою виступав проти російських реакціонерів і викривав забріханість комуністичної пропаганди. Його статті на церковні теми виявляли хист церковного публіциста й полеміста, що обстоював ідеали церковного відродження в Україні 1917—21 рр.

За два роки перед несподіваною смертю Покійний довідався про свою родинну трагедію в Україні, і, здається, від цих глибоких внутрішніх потрясень і почалась хвороба, що напередодні смерти пересмувала вже своїми нищівними щупальцями весь його організм, так, що операція виявилась зайвою. Прийнявши Св. Тайни і попрощавшись з присутніми друзями, він тихо спочив у вечірні години 17-го лютого 1960 р. Не збулась його поетична ярія, що при поверненні додому „дружина моя синьоока вийде мене зустрічать".

20-го лютого парафіяни церкви св. ап. Петра й Павла на чолі з настоятелем протопресв. Ф. Борецьким і прот. Ол. Биковцем та близькі друзі, що прибули з Бостону, Бріджпорту, Гартфорду й Дітройту, відпровадили Небіжчика на цвинтар і поховали на подарованій проф. Ів. Науменком землі, поруч з його дружиною Надією, в хаті яких завжди збирався гурт місцевої інтеліґенції, а „душею" товариських розмов і мистецьких вечорів завжди був покійний Федір Сидоренко.

Принциповість, чесність, працьовитість, свідома релігійність і громадське наставлення Покійного може бути зразком для наших молодих громадян, а серед засмучених його передчасною смертю друзів і знайомих пам'ять про нього житиме вічно.

Прот. Ол. Биковець

---

†

З ГЛИБОКИМ СУМОМ СПОВІЩАЄМО, що відійшла від нас у вічність дня 28 жовтня 1961 року визначна діячка на Рідних Землях і на еміґрації

ОЛЕНА ГОРДИНСЬКА

Довголітня Голова і Член Управи Т-ва „УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА" у Львові, Співосновниця Т-ва домашніх помічниць у Львові „БУДУЧНІСТЬ", Членка Головної Управи СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, Голова Окружної Ради СУА Нюарку, Секретарка 28 Відділу СУА в НЮАРКУ.

Похорон відбувся дня 30 жовтня 1961 року при численній участі громадян.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ.

ГОЛОВНА УПРАВА
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОДЯКА

Дня 8-го жовтня 1961 р. несподівано відійшов у Вічність Мій Найдорожчий Чоловік

КОМПОЗИТОР
Микола Олексійович
ФОМЕНКО

Всім Його і моїм вірним, Дорогим Друзям, Приятелям і Знайомим приношу мою сердечну подяку за те, що не залишили мене саму в моєму тяжкому горю, за те, що в таку страшну для мене годину перебрали на себе всі клопоти, зв'язані з Його похороном.

В першу чергу сердечно дякую Дорогим Панству проф. В. Цісикам і мґр. Л. Крушельницьким, які так щиро відкликнулись на моє горе.

Щиро дякую ініціяторам і членам створеного комітету для вшанування пам'яті мойого Покійного Чоловіка, який тепер збирає средства на поставлення пам'ятника Покійному і надрукування всіх його творів.

Щиро дякую за промови Впр. Арх. Мстиславові, о. мітр. Весоловському, проф. З. Лиськові, д-рові І. Соневицькому, дир. Н. Гірнякові, скульпторові С. Литвиненкові і всім священикам, що брали участь в похоронах, а також щиро дякую скульпторові Черешньовському за зроблену посмертну маску.

Сердечно дякую хорові церкви св. Володимира і його диригентові проф. Завітневичові і хорові „Думка" на чолі з диригентами Л. Крушельницькому і І. Задорожному, за прекрасний спів на панахиді. Рівнож щиро дякую вчителям і професорам Українського Музичного Інституту в Ню Йорку і всіх околиць, всім організаціям, Друзям і Знайомим за надіслані ними листи з висловами співчуття і пошани для Покійного. Всім Організаціям, Друзям і Знайомим за надіслані ними квіти і грошові пожертви, Сестрицтву церкви Бавнд Брук, Н. Дж. за влаштування трапези після похорону.

Газеті „Свобода" і другим українським часописам за поміщення знімки Покійного і статтей про нього.

Щиро сердечно дякую Дорогим Панству Бриагун, Соколик з Торонта, які приїхали аж з Канади, щоб попрощати Дорогого Покійника — за те, що завдяки їх старань українська громада Торонта, яку Він відвідав, надзвичайно сердечно вітала Покійного композитора в його останні дні життя. Повернувшись до дому в п'ятницю 6-го жовтня таким щасливим, в суботу ще вечером з захопленням і радістю розповідав про свою зустріч з українською громадою, про всі свої пляни на будуче, а положившись спати зарано вже не встав.

Всім тим, хто причинився до тих останніх щасливих переживань мойого Покійного чоловіка приношу мою глибокосердечну подяку. Приношу її ще раз Всім Друзям, Приятелям, Знайомим і Всім Незнайомим, які прийшли попрощати Його і проводити в останню путь на вічно.

ДРУЖИНА

Українська хроніка

● Українське Академічне Католицьке Академічне Товариство „Обнова" влаштовує в п'ятницю дня 3 листопада ц. р. о год. 7.45 в залі Союзу Українок Америки при 909 Норт Френклін Стріт у Филаделфії доповідь Впр. о. канц. Романа Лободича п. н. „Комунізм як псевдорелігія".

Українська Літературно-Мистецька Клюб

З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 3 листопада відбудеться у приміщенні Клюбу доповідь п-ні Ольги Соневицької п. н. „1 листопада у моїх спогадах про Надзбручанщину". Початок о год. 8-ій веч.

(Paid political ad.) (Paid political ad.)

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ!

ГОЛОСУЙТЕ У ЛІНІЇ „Е"
БРАТСЬКОЇ ПАРТІЇ — BROTHERHOOD PARTY

За Посадника:
WAGNERA, PAUL SCREVANE і ABRAHAW BEAME;

Також судді:
EMILIO NUNEZ і GUSTAVE ROSENBERG

Братська партія є партією робітничих спілок, які дбають за краще життя для всіх працюючих чоловіків і жінок.

Місцевий Відділ Local 32-J "Building Service Employees International Union", AFL-CIO, ПІДТРИМАЛА Братську партію і її кандидатів.

Albert E. PERRY, Президент й Адміністраційний керівник
Nellie MALSKY, Секретар-скарбник
Dolores DRAPALA, Віце-президент
Chester W. BROWN, Рекордовий секретар
Peter J. McMANUS, Генеральний організатор

250 WEST 57th STREET, NEW YORK, N. Y.

Увага! ШИКАҐО й ОКОЛИЦІ! Увага!

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО-МАНІФЕСТАЦІЯ

Неділя, 5-го листопада, год. 4:45 по пол.

АВДИТОРІЯ ШКОЛИ ШОПЕНА

Всі на Листопадове Свято!

ЛІҐА АУП ШИКАҐО

ВІДОЗВА ДО БОРЖНИКІВ КИЄВА:

Видавництво „КИЇВ" просить цією дорогою всіх своїх одно- дво- три- чотири і навіть п'ятьрічних боржників конечно сплатити свої заборгування за журнал ще цього року і не доводити до того, щоб єдиний у вільному світі літературно-мистецький журнал перестав виходити. А якщо всі боржники не виконають свого зобов'язання, то журнал справді не зможе появлятися. Не допустіть до того, бо станете гробокопателями.

"KYIW", 4800 N. 12th STREET, PHILADELPHIA 41, Pa.

(Paid political ad.) (Paid political ad.) (Paid political ad.)

Ukrainian Voters of New Jersey

ON TUESDAY, NOVEMBER 7. 1961

Vote for Governor

JUDGE HUGHES IS A DEMOCRAT

A Friend of the Working Man

A Family Man With 9 Children

He shall expand Rutgers University for your sons and daughters

He will provide more State Hospitals for the poor and aged

He plans for Better Benefits for Unemployed

New industries to State so as to increase employment

More Housing and Medical Care for Elderly People

President JOHN F. KENNEDY Wants You to vote for Him

RICHARD J. HUGHES

THE DEMOCRATIC PARTY HAS SPONSORED:

Marcel E. WAGNER of Jersey City Hudson County Tax Commissioner

William GURAL of Hillside Deputy Attorney General

Walter WAWERCZAK of Perth Amboy Commissioner of Elections

John SWALLICK of Perth Amboy Chief of Police

Peter GADEK of Perth Amboy City Treasurer

Stanley ZWIER Mayor of Clifton

William MARTIN of Bayonne State Assemblyman

SVOBODA — October 28, 1961. Judge HUGHES stated: "I assure the Ukrainian people of New Jersey, that after I am elected Governor, I shall be pleased to continue the practice first inaugurated by Governor Meyner in proclaiming January 22nd UKRAINIAN INDEPENDENCE DAY."

VOTE FOR DEMOCRATIC CANDIDATES IN NEW JERSEY

Nationalities Division — State Democratic Committee — Ukrainian Section
Marcel E. WAGNER, State Chairman

HUDSON COUNTY
Anthony SHARAN, Chairman
William MARTIN
Wasyl LYTWYNKA
Peter KOSTICK
Walter BILYK
John WIRT

MIDDLESEX COUNTY
Peter GADEK, Chairman
Nicholas MARKOW
Nicholas STEPASH
Charles DACHISHEN
John BABYN
Michael EKALO

MERCER COUNTY
Michael KASCHUK, Chairman
Theodosius B. SENDZIK
Alex KENEN
Nicholas NAHIRNICK
Hryhorij WELYKORIDKO

UNION COUNTY
William GURAL, Chairman
Roman SLOBODIAN
Mary POLEWCHAK
Michael STACHURA
William POLEWCHAK

ESSEX COUNTY
Michael MATIASH, Chairman
Alexander SMAL
Anthony WITOWSKY, Jr.
Nicholas KUZAN
Peter MACIBORSKY
John PELENSKY

PASSAIC COUNTY
John CHOMKO, Chairman
Stanley ZWIER
Peter BARNA

GOVERNOR MEYNER, a Democrat, is the only Governor of New Jersey to proclaim Ukrainian Independence Day. Democratic Mayors of Jersey City, Newark, Perth Amboy, Elizabeth, Clifton, Bayonne, Trenton, New Brunswick have signed Proclamations.

UKRAINIAN VOTERS! VOTE FOR DEMOCRATIC CANDIDATES.
SHOW THAT WE UKRAINIANS ARE A GREATEFUL PEOPLE.

Paid for by Marcel E. Wagner.

УКРАЇНСЬКА АМЕРИКАНСЬКА ДОПОМОГОВА ЖІНОЧА ОРГАНІЗАЦІЯ ім. О. БАСАРАБ в НЮ ЙОРКУ

запрошує усіх своїх членів на

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

які відбудуться

дня 12 листопада 1961 р.
ГОД. 12 В ПОЛУДНІ
В НАРОДНОМУ ДОМІ

при 142 — 2 Ave. в Ню Йорку, кімната ч. 25.

КРУЖОК ПРИЯТЕЛІВ ПЛАСТУ
ТА
КОМІТЕТ ПРИДБАННЯ ПЛАСТОВОГО ДОМУ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
ЗАПРОШУЮТЬ ВСЕ ГРОМАДЯНСТВО
НА

ТРАДИЦІЙНІ КАЛЕНДАРНІ ВЕЧЕРНИЦІ

— що відбудуться —

в суботу, дня 18 листопада 1961 р.
в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ,
180 William Street в Нюарку
Початок в год. 8-ій вечора

- Оркестра „ТЕМПО"
- Мистецька „календарна" програма.
- Буфет у заряді ВП. Пань
- Вступ 2.00 доляри

Ввесь дохід з вечерниць призначений на придбання ПЛАСТОВОГО ДОМУ

Всі місця при столиках резервовані. Просимо їх своєчасно замовляти в „Говерлі", 203 Springfield Avenue, Нюарк, телефон MA 3-6248.

3-тя індивідуальна виставка

БУТОВИЧА

в Ню Йорку

11-26 ЛИСТОПАДА 1961

ПЯТНИЦІ 6-8 ГОД. ВЕЧ.
СУБОТИ І НЕДІЛІ 12-7 ВЕЧЕРОМ

ВІДКРИТТЯ У СУБОТУ 11-го ЛИСТОПАДА

ЗАЛЯ Ч. 32 УНДОМУ
142 2 АВЕ., НЮ ЙОРК

ЧИ хочете мати в Ню Йорку безпечні вулиці, парки й площі забав для дітей?

ЧИ хочете мати кращі школи?

ЧИ хочете мати вміле правління міста, що не було б окутане скандалами?

ТО єдиною Вашою надією є:

LOUIS J. LEFKOWITZ

як посадник (Mayor)

ГОЛОСУЙТЕ на нього в лінії **"А"** ДО КІНЦЯ

ЗАКЛИК

ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ В ШИКАҐО

До всіх Союзових Відділів міста Шикаґо і околиць!

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу міста Шикаґо і околиць в цілі приєднання нових членів до УНСоюзу в цьому Шевченківському і передконційному 1961 році проголошує цим змагання за переходовий прапор Українського Народного Союзу поміж Відділами УНСоюзу на терені міста Шикаґо і околиць.

Переходовий прапор знаходиться під сучасну пору в руках 379 Відділу УНСоюзу, як першуна у змаганнях за минулий рік.

Переходовий прапор буде переданий тому Відділові У. Н. Союзу, котрий впродовж 1961 року без допомоги організаторів приєднає найбільше членів. Передача переходового прапору відбудеться на Союзовому Дні в 1962 році.

Рівночасно взивається також поодинокі Відділи, щоб виконали взяті на себе зобов'язання на організаційних зборах в дні 19 серпня 1961 р. в приявності головного предсідника п. Иосипа Лисогора.

Віримо, що Союзові Відділи у приєднуванні членів вив'яжуться якнайкраще та що членство УНСоюзу на терені міста Шикаґо і околиць перевищить квоту 10,000.

За Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаґо:

Тарас Шпікула, предсідник;
Михайло Харів, секретар.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА!

Зі спорту

„АЙРІШ АМЕРІКЕНС" — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК 0 : 2 (0 : 1)

Нюарк, 22 жовтня 1961 р. — Дальші дві цінні точки здобули наші футболісти в черговиx першенських змаганнях на виїзді в м. Керні з місцевим клюбом „Айріш Амерікенс". Завдяки цій перемозі „Чорноморська Січ" провадить в А клясі Футб. Ліги стейту Ню Джерзі. До цих змагань наша дружина виступила без контуженого Д. Олега і не відомо чому, без Каздоби І, Жолудка і Ґерловського, в складі: Гевко, Саварин, Мк. Інтаср, Каздоба II, Боянівський, Брус, Паук, Фіорело, Луценко, Кіралі, Поновєнь і Донель.

Ворота здобули Кіралі 1 хв., Донель 72 хв. „Високолітаючі ірляндці" не показали сподіваної сили в цих змаганнях. Вислід 2:0 в порівнянні з грою і можливостями Чорноморців, випав для господарів досить щасливо, — а це завдяки недиспонованому нашому нападові.

„Чорноморська Січ", як і в більшості попередніх виступів, домінувала в грі, одначе під воротами суперника наша офензивна лінія розгублювалась, марнуючи гарно випрацьовані акції дефензиви.

Частинною причиною цього є усе ще експеримент із змагунами на не властивих для них позиціях. Вартісний лівий помічник Понось тим разом марнувався на лівому крайникові. Фіорело замість на правому, чомусь був вставлений на позиції лівого лучника — місце Луценка.

Ці і інші менші недоліки мусять бути виправлені, якщо хочемо, щоб одинока українська Футб. репрезентація стейту Ню Джерзі виконала гідно своє завдання.

„Чорноморська Січ" (юн.) — Гарісон збірна (юн.) 2:1.

О. Твардовський

„ТРИЗУБ" — НОРІСТАВН 2 : 1 (1 : 0)

Филаделфія, 29 жовтня. — У весняному сезоні ц. р. автор цих рядків просидів на змаганнях „Тризуба" з Балтімором чи Фалконсами і розчарований сходив з трибуни. Правда, Юкси виграли 4:0, але гри не було. Копанина. По закінченні, заповіли змагання наших юньйорів, що мали грати в передзмагу першої дружини і ті, що осталися, не пожалували. Те, що юньйори високо виграли з різницею 7 до 9 воріт, це не важне. Але вони показали гру, та ще яку гру! М'яч як по шнурочку бігав від ноги до ноги, майже кожна акція була цілеспрямована і кінчалася стрілом по воротах. Ці змагання юнаків компенсували невдачні професійної дружини.

І пізніше ми мали нераз нагоду бачити наших юнаків з сильними противниками, раз навіть програли. Але хлопці грали. Тому замість піти на приятельські змагання, які Юкси виграли 2:1 з Айнтрахтом, ми вибралися подивитися на б. юньйорів. Будущих, бо вони заавансували до першої дивізії і виграли вже три змагання.

Противником „Тризуба" були італійці з поблизького Норіставну, дехто з них сивий, дехто лисий, а один з круглими формами, мабуть, грав м'яча на розказ лікаря, щоб схуднути. Отже противник грізний хіба криком своєї малочисельної і темпераментної публіки.

Але дружина, яку ми бачили, це хіба тінь тої, що грала чотири місяці раніше і здобула обласне мистецтво. Непевна і спанікована оборона та напад, що не нападав, а відробляв панщину. Досить добра лінія помочі, в якій вирізнялися Я. Харечко та Ю. Керч. Бракувало бажання перемоги, отого духа, що окрилює дружину. Якщо мова про вислід, то він був 2:1 в користь італійців, що до перерви провадили 1:0, потім 2:0, одинокі наші ворота впали з одинадцятки. Програли і наші аматори з вищої кляси до Феніксу 0:3.

Але справа не в одній, двох чи більше програних аматорських чи професійної дружини. Питанням є, що роблять проводи наших клюбів для підховання і вирощення молодих кадрів. Ми мусимо згодитися з фактом, що дружина зложена з самих українців не вдержиться у найвищих лігах. Але даймо рямки, какву з власних елементів, виповнивши її чужинцями. Бо спроваджения змагунів з Арґентини, оплата транспорту літаком з Канади на кожні змагання та невисокі ставки можуть висушити фінанси наших клюбів, як ми це вже бачили в Канаді. Крім цього, що українського має в собі така дружина?

Під цим, дуже важливим оглядом, маємо враження, робиться мало. Для прикладу скажемо, що ми не могли дістати навіть список складу юнацької дружини. А молодь є, нею треба тільки зайнятися, призначити людей і хоч би ті гроші, що поїдає один змагун з першої дружини за один сезон. Бо на довшу мету немає сумніву, що така політика оплатиться і принесе бажані висліди.

Ф. Лукіянович

КРИВАВИЙ ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД В АЛЬЖИРІ

Сьомі роковини боротьби альжирських націоналістів за визволення Альжиру з-під французького панування, що припадають на день 1-го листопада, позначилися цього року кривавими заворушеннями і в Парижі і в Альжирі, де згинуло, за офіційними повідомленнями, 86 осіб. Вгорі альжирці демонструють в Парижі, внизу демонстранти в місті Діяр Ель Макґуль в Альжирі вимагають негайних переговорів для встановлення миру.

Про відшкодування потерпілим від гітлерівського режиму

Ню Йорк. — Високий комісар для справ втікачів при Об'єднаних Націях пригадує всім тим, які потерпіли від німецьких нацистів під час другої світової війни, що реченець вношення прохань про відшкодування з того титулу кінчається 31-го грудня цього року. Пригадується всім заінтересованим, що уряд Німецької Федеративної Республіки передав Високому комісареві для справ втікачів суму 45 мільйонів німецьких марок на те, щоб можна було дати допомогу тим, які не мають права на відшкодування згідно з німецьким законом, який не признає відшкодування за те, що хтось був переслідуваний тільки за расову, релігійну або політичну приналежність. На допомогу з фонду 45 мільйонів німецьких марок мають право ті, особи, які в дні 1-го жовтня 1953 року були втікачами в сенсі статусу для втікачів по думці конвенції з 1951-го року. Коли хтось в дні 1-го жовтня був вже громадянином або переселився до іншої країни, то це не позбавляє права на допомогу. Всі особи у ЗДА, які мають право на цю допомогу, можуть писати по інформації та надсилати заяви на таку адресу: U. N. H. C. R., Room 3268, United Nations, N. Y. Інформації надсилані можуть бути в мовах: англійській, українській і польській.

В Японії продовжуються наради з американськими міністрами

Токіо. — Державний секретар Дін Раск, який в товаристві чотирьох інших американських міністрів — торгівлі, праці, земельних справ і внутрішніх справ, та віцеміністра фінансів і голови економічних дорадників Президента, прибув до Японії, заявив на летовищі, що ще кілька років тому годі було й думати про таку делеґацію і конференцію, а нині це нормальна справа. Назустріч американській міністерській делеґації виїхали міністер закордонних справ Зентаро Косака й інші японські міністри і всі разом, моторкадою 36 авт, поїхали до гірської місцевости Гаконе, де відбуваються японсько - американські наради. За коментарями преси, дивним збігом обставин якраз большевики подбали про надзвичайно пригожу атмосферу для такої конференції, бо останні совєтські ядрові вибухи страшенне озлобили японську публічну опінію проти Москви. Тисячі робітників і студентів демонстрували в Токіо і японська поліція мала багато труду, щоб стримати їх перед заворушеннями під совєтською амбасадою. Також канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер, який саме закінчив свої відвідини в Токіо, причинився до прихильного наставлення японської публічної опінії до Заходу. Американсько - японські переговори стосуються головно торговельних взаємин: щораз більший експорт японських фабрикантів до ЗДА створює труднощі для Америки, а з другого боку в політичному інтересі Америки є зберігати якнайкращі стосунки з Японією, що стала наймогутнішою промисловою країною в Азії.

● Щоденник „Ню Йорк Таймс" в 1962 році має видавати в Лос Анджелесі в Каліфорнії своє видання для західніх стейтів. Цей Ню Йорк Таймс буде мати того самого дня ті самі відомості, що їх матиме те видання, що виходить в Ню Йорку.

Вісті з Каліфорнії

САН ДІЄҐО ПРОТЕСТУЄ

24-го жовтня ц. р. кількасот мешканців м. Сан Дієґо, Каліф., влаштували протест, висилаючи одночасно відповідну телеграму през. Кеннеді, проти урядового рішення щодо продажу Югославії військових джетових літаків, чотири з яких були якраз приготовлені для відправи в ту комуністичну країну з порту в Сан Дієґо. Демонстрація відбулася під гаслом: „Американські матері протестують проти продажу джетів комуністичним спекулянтам війни!"

ЖИВИЙ ЖУРНАЛ Ч. 2

Заходами Укр. Літ. - Мист. Об'єднання Каліфорнії в суботу, 28-го жовтня 1961 р., в залі УНДому в Лос Анджелесі влаштовано вже другий з черги Живий Журнал, програму якого складали: стаття О. Рішая про життєвий шлях О. Кошиця; репортаж із фотоілюстраціями Л. Романюка: „Автом по західніх стейтах Америки"; вірші І. Діденка, інсценізація уривка із драми П. Балея; ліричний образок „Жебрак" і вірш „Ковилі", читані автором; огляд нових книжок („На світанку" Ю. Тиса) з критичними завваґами В. Гаєвського та хроніка подій і укр. життя А. Вусика.

Іван Овечко

ПОЯВИЛАСЯ НОВА ПРАЦЯ ПРО УПА

Мюнхен (лв). — У видавництві Бібліотека Українського Підпільника вийшла нова книжка про боротьбу УПА. Книжка дає витяг із звітів підпільної організації в Україні ОУН та Української Повстанської Армії про збройну боротьбу з окупантами України в роках 1943 - 1950. Тому, що статті про побудову УПА, її тактику, політичні і стратегічні цілі, були поміщені в першій частині збірки „УПА", ця книжка містить на 440 сторінках лише самі короткі документальні нотатки про збройні сутички УПА з німцями і москалями.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 5-го ЛИСТОПАДА 1961:

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Побір вкладок Т-ва ім. Симона Петлюри, Відд. 189, в Укр. Клюбі (Джерментовн) від год. 12-12:30 і в Укр. Клюбі (Френклін) від год. 1-1:30. Проситься усіх довгуючих членів вирівняти свої залеглости, як також заплатити біжучі. — П. Котельницький, секр.

WILKES BORRE, Pa. — Збори Відд. 223, в залі церкви св. ап. Петра і Павла, при N. River Street. — Управа.

СЕРЕДА, 8-го ЛИСТОПАДА 1961:

JERSEY CITY, N. J. — Місячні збори брат. св. Івана Хрестителя Відд. 270, год. 8-ій веч. в Народнім Домі під числом 92-96 Fleet St. Jersey City, N. J. Рек. секр. Ф. Савчук

Життєво забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі.

ТАРЗАН, ч. 4739. Інтриґа Остена.

Сю засміялась, коли Тарзан закінчив свою „рятункову сцену". — Оце була направду сцена, великий чоловіче, — сказала вона.

— І я так гадаю! — вигукнув Френк. — Ми повинні скористати з того... Це ж страшенне!

— Ні, сказав невдоволено Остін. — Я є мистець, а не мавпа... І я якнайшвидше позбувся б того дивака!